

УДК 332.14:338.48

А. В. Круглянко, к.е.н., І. Ф. Козакова,
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м.Чернівці,

ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ У СФЕРІ ТУРИЗМУ

Анотація

Розглядаються питання розвитку туристичної сфери у регіональному розрізі. Визначено, що туристична сфера є однією з пріоритетних для економіки та громади Чернівецької області. При цьому дана сфера залежить від багатьох економічних, політичних та суспільних факторів.

Зазначено, що Чернівецька область має необхідні передумови розвитку туризму, зокрема ресурсні: трудові, природні та інфраструктурні. При цьому соціально-економічні показники розвитку туризму області показують стабільну позитивну динаміку протягом останніх років.

Підкреслюється недостатність наукової уваги до планування цільових параметрів регіонального розвитку туризму в області та заходів щодо їх досягнення. Акцент зроблено на необхідності розвивати внутрішній туризм як ключовий пріоритет реалізації туристичного потенціалу Чернівецької області у сучасних умовах. Визначено основні проблеми та перешкоди, що стримують його розвиток: інфраструктурні, маркетингові, іміджеві.

Серед інших пріоритетів розвитку туризму також визначені: розширення пропозиції турпродукту (зокрема, подієвий туризм, етнотуризм, міждержавний туризм спільно з Румунією і Молдовою), покращення державного адміністрування туристичного бізнесу на місцевому рівні, подальше вдосконалення інфраструктури туризму.

Ключові слова: туризм, регіональний розвиток туризму, пріоритети розвитку туризму, внутрішній туризм.

А. В. Круглянко, к.э.н., И. Ф. Козакова,

Черновицкий торгово-экономический институт КНТЕУ, г. Черновцы

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПРИОРИТЕТНЫХ НАПРАВЛЕНИЙ РАЗВИТИЯ ЧЕРНОВИЦКОЙ ОБЛАСТИ В СФЕРЕ ТУРИЗМА

Аннотация

Рассматриваются вопросы развития туристической сферы в региональном разрезе. Определено, что туристическая сфера есть одной из приоритетных для экономики и общины Черновицкой области. При этом данная сфера зависит от многих экономических, политических и общественных факторов.

Замечено, что Черновицкая область имеет необходимые ресурсные предпосылки развития туризма, такие как трудовые, природные, инфраструктурные. При этом социально-экономические показатели развития туризма области показывают стабильную динамику на протяжении последних лет.

Подчеркивается недостаточность научного внимания к планированию целевых параметров регионального развития туризма в Черновицкой области и мероприятий по их достижению. Акцент сделан на необходимости развивать внутренний туризм как ключевой приоритет реализации туристического потенциала Черновицкой области в современных условиях. Определены основные проблемы и препятствия, которые сдерживают его развитие: инфраструктурные, маркетинговые, имиджевые.

Среди других приоритетов развития туризма также определены: расширение пропозиции турпродукта (в том числе событийный туризм, этнотуризм, межгосударственный туризм

совместно с Румынией и Молдовой), улучшение государственного администрирования туристического бизнеса на местном уровне, дальнейшее совершенствование инфраструктуры туризма.

Ключевые слова: туризм, региональное развитие туризма, приоритеты развития туризма, внутренний туризм.

Постановка проблеми. У сучасному світі відпочинок, рекреація, туризм, оздоровлення є найвищою соціальною цінністю. Тому за останні кілька десятиріччів у Україні та світі зростає значення туризму і рекреації. Це стосується і Чернівецької області. Чернівецька область має значні потенційні можливості для динамічного розвитку туристичної та рекреаційної галузі, розширення міжнародного співробітництва у цій сфері: сприятливі природнокліматичні умови, значні запаси рекреаційних ресурсів, багату історико-культурну спадщину, вільні трудові ресурси, що відкриває широкі можливості для розвитку різних видів туризму: сільського зеленого, активного, лікувально-оздоровчого, паломницького, пізнавального та інших. Це зумовлює необхідність виокремлення пріоритетних напрямів розвитку Чернівецької області в сфері туризму, оскільки розвиток рекреаційно-туристичного комплексу регіону є пріоритетним напрямом національної економіки і культури, важливим фактором підвищення міжнародного престижу регіону та країни в цілому, джерелом соціально-економічного розвитку регіону, важливою умовою збереження історико-культурної спадщини.

Аналіз досліджень і публікацій. Аналіз останніх наукових даних засвідчує, що дана тема є досить актуальною і мало вивченою. Дослідженню проблем розвитку туристично-рекреаційних ресурсів в Україні присвячені роботи вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема таких як Н. Гончар, Л. Зеленська, О. Афанасьєв, [1], С. Григорашова [2], Г. Зайчук [3], К. Кілінська, В. Руденко, Н. Аніпко, Н. Андрусак, Н. Коновалова [4], В. Кифяк [5], Л. Малик [6] та інші.

Дана проблема є складною і багатогранною, глибоко не дослідженою, тому, незважаючи на зростання загального рівня наукових досліджень, невирішеними залишаються все ще багато питань, які потребують подальшого дослідження. Зокрема, питання вибору пріоритетів розвитку туризму у Чернівецькій області.

Формулювання цілей та завдань. Метою статті є дослідження вибору пріоритетних напрямів системного та конструктивного розвитку туризму як важливої стратегічної сфери економіки Чернівецької області.

Досягнення мети розкривається через такі завдання:

- визначення передумов розвитку туристичної сфери у Чернівецькій області;

- оцінка соціально-економічних параметрів розвитку туристичної сфери у Чернівецькій області;
- аналіз адміністративного регулювання туристичної сфери з боку місцевих органів влади;
- визначення основних проблем та перешкод розвитку туризму в Чернівецькій області;
- обґрунтування пріоритетів у розвитку туристичної сфери Чернівецької області.

Об'єктом дослідження стало функціонування туристичної сфери економіки Чернівецької області.

Предметом дослідження визначені процеси, явища розвитку туризму, а також проблеми функціонування підприємств туристичної сфери та туристичного середовища загалом в економіці Чернівецької області.

Виклад основного матеріалу. Розвиток туристичної галузі – однієї з пріоритетних сфер економічної діяльності Чернівецької області – залежить від політичних, економічних та суспільних факторів.

Загальна політична нестабільність, відсутність чітко визначених стратегічних пріоритетів (вибір чи відмова від «європейської дороги»), тривалі конфлікти між політичними силами та часті зміни влади значно обмежують можливості туристичного розвитку та не сприяють подорожам як вітчизняних, так і іноземних туристів. Відсутність рішучих економічних реформ за роки незалежності України призводить до певних негативних економічних процесів, які також не сприяють розвитку туризму. І це, перш за все, висока інфляція та собівартість життя, низький рівень розвитку транспортних, готельно-ресторанних, туристичних та інших споживчих послуг.

Багатий природно-рекреаційний потенціал Буковини, значна кількість туристичних комплексів, добре розвинута мережа готельно-ресторанного господарства та торговельних закладів, малі готелі, мотелі та сільські садиби, наявність у Чернівцях туристично-інформаційного центру та потужних туристичних операторів створюють підґрунтя до прискореного розвитку туристичної галузі області.

Так, Чернівецька область володіє надзвичайно потужними ресурсами для розвитку туризму. Буковина займає 11 місце в Україні за оцінкою лісового потенціалу, 18 – природно-рекреаційного, 22 – мінерального, 23 – земельного. Область є регіоном багатопрофільного туризму. Край має сприятливі кліматичні умови, високий природно-рекреаційний потенціал, чимало історичних і архітектурних пам'яток, діючі традиційні народні промисли та ремесла тощо. Тут поєднуються живописні гірські ландшафти та мальовничі ліси передгір'я, численні річки й джерела лікувальних

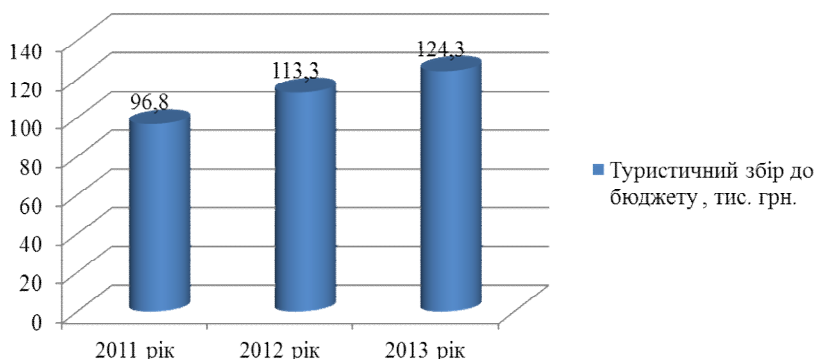
ТУРИЗМ

мінеральних вод, ліси та гірські луки, багаті на мисливську фауну, гриби та ягоди. На теренах краю налічується 330 об'єктів різних категорій природно-заповідного фонду, які займають понад 10,5% території. За цим показником край входить до чільної п'ятірки найзаповітніших областей України, загалом забезпеченість природними рекреаційними ресурсами на 1 кв. км території та 1 жителя Буковини відповідно в 1,4 та 1,8 рази вищі ніж в Україні. Це створює сприятливі умови для розвитку екологічного туризму.

Туристичні послуги в місті Чернівці у 2013 р. надавалися 116 суб'єктами господарювання, у тому числі 32 туроператорами-ліцензіатами та 84 турагентами. Порівняно з 2012 роком кількість суб'єктів туристичної сфери діяльності збільшилася на 5 суб'єктів, або 104,5% [10].

Беручи до уваги статистичні дані суб'єктів туристичної діяльності за 2011-2013 роки (рис. 1), можна простежити тенденцію до збільшення показника надходження платежів до бюджету [10].

Так, за даними рис. 1 до бюджету туристичними підприємствами сплачено податків і зборів на суму 124,3 тис.грн., що на 11 тис. грн. більше, ніж у 2012 р. та на 27,5 тис. грн. більше, ніж у 2011 р. [10]. Найбільшими платниками податків у сфері туристичних послуг є приватні підприємства ДП "Чернівцітурист", ТОВ "Бізнес-центр "Буковина", ПАТ "Туристичний комплекс "Черемош" та ПП "Роднічок тревел".

Рис. 1. Надходження туристичного збору підприємств Чернівецької області за 2011-2013 роки

Структура туристичних потоків Чернівецької області та їх динаміка за 2011-2013 рр. має наступний вигляд (табл. 1) [10].

З табл. 1 можемо побачити, що у 2013 році Чернівецьку область відвідали 18 578 тис. осіб, що на 2 % менше порівняно з 2012 роком. Кількість туристів, охоплених внутрішнім туризмом, склала 3061 тис. осіб, що на 32,6% менше ніж у 2012 році. Також Чернівці відвідали 461 тис. іноземних туристів, що на 16,5 % менше порівняно з показником 2012 року.

Таблиця 1

**Структура туристичних потоків Чернівецької області та їх динаміка
за 2011-2013 роки**

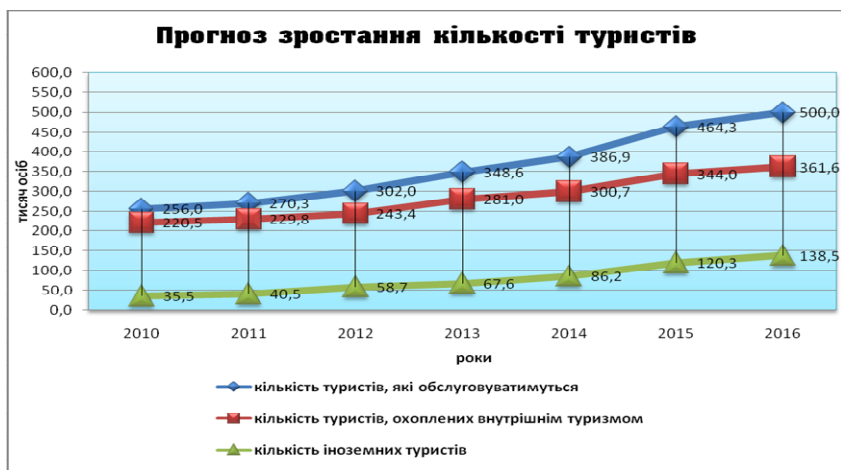
№ з/п	Показник	Роки			Відносне відхилення ($\pm$), %	
		2011	2012	2013	2012/2011	2013/2012
1.	Кількість туристів, які обслуговувалися (осіб), в т.ч.:	36075	18949	18578	-47,5	-2,0
1.1.	іноземні туристи	2226	552	461	-75,2	-16,5
1.2.	туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон	13137	13856	15056	5,5	8,7
1.3.	внутрішні туристи	20712	4541	3061	-78,1	-32,6
2.	Кількість екскурсантів, осіб	5285	3236	2747	-38,8	-15,1

Однією з головних умов розвитку туристичної галузі, на думку Л. Малик [7, с. 46], має стати активна, виважена та науково обґрунтована регіональна політика розвитку туризму з урахуванням галузевих та регіональних особливостей цієї сфери економіки. Результати проведених досліджень доводять, що одним з найважливіших інструментів реалізації туристичної політики в регіоні є, зокрема, відповідні регіональні програми (обласні, місцеві тощо). Крім того, як зазначає Г. М. Зайчук [3, с. 101], регіональна програма розвитку рекреації і туризму є, по суті, узгодженим за ресурсами, виконавцями і термінами реалізації комплексом заходів, спрямованих на створення необхідних правових, фінансових, соціально-економічних, організаційних та інших умов розвитку туристичної індустрії в регіоні. Стратегічне бачення розвитку туризму в Чернівцях та Чернівецькій області представлено в багатьох програмах розвитку, які затверджені Чернівецькою міською радою, Чернівецькою облдержадміністрацією, Чернівецькою обласною радою [6; 8; 9]. Заходи, які прописані в більшості з них, в основному виконуються, проте цільові орієнтири щодо кількісних показників розвитку туризму Чернівецької області не досягнуто.

Так, згідно із Стратегічним планом розвитку Чернівців на 2012-2016 роки [9] передбачає здійснення комплексу заходів щодо створення та просування туристичного іміджу міста, створення умов для реалізації інвестиційних проектів галузі, нарощування обсягів надання туристичних послуг за рахунок розширення внутрішнього та іноземного багатопрофільного туризму, покращення якості обслуговування туристів, підвищення ефективності використання природно-рекреаційних ресурсів та об'єктів історико-культурної спадщини, поліпшення транспортного обслуговування тощо. Крім цього, Стратегічним планом розвитку Чернівців на 2012-2016 роки [9] здійснено прогноз зростання кількості туристів м. Чернівці на майбутні роки (рис. 2).

Тобто, за даними рис. 2, Стратегічним планом розвитку Чернівців на 2010-2016 роки передбачалося зростання кількості туристів в м. Чернівці в 2011-2013 роках. Проте на основі табл. 1 можна стверджувати, що цього прогнозу

у 2011-2013 році не досягнуто, адже загалом по Чернівецькій області туристичні потоки зменшилися у 2011-2013 роках.

Рис. 2. Прогноз зростання кількості туристів в м. Чернівці згідно із Стратегічним планом розвитку Чернівців на 2010-2016 роки

Керуючись попередніми даними щодо показників діяльності суб'єктів туристичної діяльності, слід відзначити негативну тенденцію в структурі туристичних потоків Чернівецької області, що вочевидь є негативним наслідком економічної та політичної кризи в країні. Саме тому, зважаючи на сучасний стан економіки України, актуальним стає виокремлення підходів до визначення пріоритетних напрямків розвитку Чернівецької області, адже динаміка трансформацій, що відбуваються в Україні, потребує принципово нових підходів до планування розвитку пріоритетних галузей області, зокрема туристичної. Враховуючи позитивні передумови розвитку туристичної галузі регіону, з огляду на економічну нестабільність в країні, стає очевидним пошук нових підходів у стимулюванні розвитку туризму в регіоні.

Розв'язання проблеми збільшення туристичних потоків Чернівецької області можливе зі звернення основної уваги на елементи розвитку внутрішнього туризму, зокрема розвиток в'їзного туризму, тобто приймати туристів з інших регіонів України та із закордону, забезпечувати їх якісне обслуговування на місці. Розвиток такого напрямку туризму забезпечує грошові надходження, створює робочі місця як у самій туристичній галузі, так і через ефект мультиплікатора в інших галузях місцевої економіки, що сприяє працевлаштуванню населення [5, с. 53].

Передумовами для розвитку внутрішнього туризму в Чернівецькій області є наявні природно-рекреаційні ресурси, багата архітектурна спадщина, етнічне різнобарв'я краю, відносно сприятлива екологічна ситуація.

Світовий досвід доводить, що наявність тільки рекреаційних ресурсів або багатой історико-архітектурної та культурної спадщини не гарантують інтенсивного розвитку туризму, різкого збільшення туристів, зростання попиту на внутрішньому і міжнародному ринках.

Розвиток туристичної галузі краю, зокрема внутрішнього туризму, можливий за наявності не лише зазначених передумов, а й розбудови туристичної інфраструктури, створення відповідних соціально-економічних умов. Слід зазначити, що попри те, що за останні роки темпи будівництва нових туристичних комплексів набирають обертів, більшість готелів, санаторіїв, баз відпочинку та туристичних баз будувалися за проектами, що сьогодні не відповідають міжнародним стандартам. Мережа їх активно формувалась у період масового туризму, з інтенсивною експлуатацією та несвоечасним капітальним і поточним ремонтами, що призвело до значного зносу цих будівель та оснащення.

Негативною ознакою готельного сервісу залишається обмежений перелік у готелях додаткових супутніх послуг. Із загальної кількості менша частина (46,6%) має у своєму складі додаткові об'єкти сфери сервісу [5, с. 54].

Значний поштовх розвитку внутрішнього туризму можливий за умови повноцінного використання етнічних особливостей регіону. Етнічний склад населення краю, його багата традиціями, побутовими особливостями, архітектурними стилями культура сформували особливий колорит, типовий лише для буковинського краю, що дістало широке відображення в усній народній творчості, фольклорі, образотворчому мистецтві.

Розбудова туристичної інфраструктури регіону сьогодні, на нашу думку, ведеться без врахування оцінки внутрішнього ринку споживача туристичних послуг, тобто без його систематизованої кількісної та якісної характеристики. Територіальний маркетинг вимагає, насамперед, визначення адресних груп, на які розрахований турпродукт. Український турист (рекреант) сьогодні – хто він (вік, стать, сімейний стан), які його смаки (перевагу якому відпочинку – пасивному чи активному – він надає), як довго він бажає відпочивати (тривалість відпочинку), який його улюблений сезон тощо. Маючи інформацію про вік, стать, сімейний стан потенційного українського туриста (рекреанта), його смаки, улюблений сезон та інше, підприємець матиме можливість стежити за процесами на ринку туристичних послуг, а саме: визначити, який вид туризму найбільш перспективний [4, с. 128].

Оскільки споживачами туристичних послуг у Чернівецькій області є резиденти німецькомовних, прикордонних, російськомовних та англомовних країн, мешканці даних країн є перспективною цільовою аудиторією. Тому доцільно використовувати засоби пропаганди саме у вищезазначених державах. Слід також звернути увагу видавництва, туристичних фірм та

туристично-інформаційних центрів на необхідність виготовлення рекламної, сувенірної та іншої продукції, що буде нести рекламно-інформаційний характер, саме німецькою, англійською та російською мовами.

Попри те, що великий відсоток туристів із сусідніх держав відвідують Чернівецьку область з метою здійснення шопінг-турів, близькість кордонів з Румунією та Молдовою дає змогу влаштовувати туристичні поїздки в 2-3 країни під час одного туру. Перспективними є кільцеві маршрути, що охоплюють Сучавський повіт (Румунія) та Чернівецьку область і мають на меті ознайомлення туристів з історичною Буковиною, як Північною, так і Південною [2, с. 21].

Отже, до нових підходів удосконалення механізму регулювання сфери туристично-екскурсійної діяльності Чернівецької області, що можуть дати значний поштовх у розвитку туристичної галузі краю, нами віднесені:

- створення передумов для залучення іноземних інвестицій шляхом спрощення дозвільних процедур, формування стимулюючих норм для інвесторів та сприяння розбудові туристичної інфраструктури;

- здійснення заходів щодо поліпшення стану автомобільних доріг, які з'єднують Чернівецьку область з екскурсійними об'єктами та об'єктами рекреації, а також з реконструкції та ремонту основних автомагістралей, що з'єднують Чернівці з іншими областями України та Румунією;

- розвиток подієвого туризму з використання етнічного різнобарв'я, шляхом розробки і впровадження Програми з етнотуризму в Чернівецькій області, а також для підтримки національних традицій і надалі проводити туристично-привабливі святкові заходи в місті: Різдвяний ярмарок, фольклорно-етнографічний фестиваль "Маланка-фест", свято "Запали найбільше серце твого міста" до Дня Святого Валентина, театралізоване свято "Зиму проводжаймо й весну зустрічаймо", Буковинський туристичний ярмарок, місячник гурмана та гастрономічний фестиваль "Смак Чернівців", міське свято "Петрівський ярмарок", Чемпіонат Світу з мотокросу, "Александров Ралі", Міжнародний поетичний фестиваль "Meridian Czernowitz", фестиваль "Пивфест" та міжнародні змагання зі спортивного туризму "Буковинські екстремальні ігри";

- здійснення заходів, чітко зорієнтованих на потенційних туристів із країн, які вже сьогодні цікавляться туристичними можливостями Чернівецької області;

- оцінка внутрішнього ринку споживача турпослуг;

- розширення ринків збуту туристичних послуг;

- розробка та впровадження нових маршрутів з залученням сусідніх регіонів та держав, які об'єднані однією тематикою.

Крім того, стратегічними напрямками в галузі екології на території області, беручи до уваги затверджену Чернівецькою облрадою Комплексну програму

з охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів "Екологія" у Чернівецькій області на 2011 – 2015 роки [6] є:

- продовження робіт з будівництва та реконструкції очисних споруд і каналізаційних мереж у м. Чернівці, в райцентрах області: Вижниця, Глибока, Кіцмань, Новоселиця, Сокиряни, смт. Берегомет Вижницького району;

- впорядкування, відповідно до вимог природоохоронного законодавства, сміттєзвалищ, впровадження ресурсозберігаючих та безвідходних виробництв, налагодження використання відходів як вторинної сировини;

- розширення площі територій та об'єктів природно-заповідного фонду області, в тому числі здійснення науково-дослідних робіт зі створення національних природних парків «Буковинські гірські ліси» та «Сторожинецький», адже для практичної організації рекреації на основі територій лісового господарства є багато можливостей, як вважають науковці К. Кілінська, В. Руденко, Н. Аніпко, Н. Андрусак, Н. Коновалова та інші [4, с. 198], а саме: використання транспортних засобів держлісгоспів (коні, автомобільний транспорт), використання господарських об'єктів в рекреаційних і туристичних цілях, облаштування природних об'єктів різноманітними засобами і заходами благоустрою (місця для стоянок, вогнищ, лісові меблі, шлагбауми, аншлаги, облаштування джерел тощо), використання знань і досвіду лісівників для розвитку рекреації (трасування маршрутів, організація місць відпочинку, розташування рекреаційних об'єктів тощо);

- впровадження природозберігаючих технологій на лісосічних роботах у лісах Карпатського регіону, зокрема канатно-повітряних установок, колісних тракторів при трелюванні деревини;

- недопущення несанкціонованого використання природних ресурсів та неорганізованого розміщення промислових і побутових відходів;

- збільшення частки екологічної інформації та соціальної реклами природоохоронного спрямування;

- забезпечення функціонування державної системи моніторингу довкілля;

- розробка, реалізація та контроль за виконанням державних та місцевих програм охорони довкілля тощо.

Висновки та напрям подальших досліджень. Отже, за сучасних умов розвиток туризму Чернівецької області знаходиться на етапі, коли необхідно активізувати дослідження традиційних і нових сегментів ринку, попиту споживачів, інформаційних технологій та управлінських методик. Ефективне функціонування цієї сфери потребує точних статистичних даних, глибоких досліджень, якісного менеджменту на основі принципів стійкого розвитку. Зростання показників розвитку туризму значною мірою залежить від стану безпеки та захисту туристів (туристам необхідно надавати точні дані щодо стану безпеки в туристичних регіонах). Також потрібно здійснювати подальше спрощення адміністративних та податкових обмежень у сфері

туризму. За такого підходу розвиток туризму стимулюватиме розвиток багатьох галузей, безпосередньо з ним пов'язаних. Саме тому, на нашу думку, туризм повинен поступово зайняти вагоме місце в економічній структурі Буковини.

Список використаних джерел:

1. Гончар Н. У регіонального туризму є майбутнє / Н. Гончар, Л. Зеленська, О. Афанасьєв // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2008. – №12. – С. 13–15.
2. Григорашова С. С. Стан і перспективи регіонального розвитку туризму в Чернівецькій області / С. С. Григорашова // Економіка. Управління. Інновації. – 2011. – №2. – С. 18–23.
3. Зайчук Г.М. Управління маркетинговою діяльністю в туристичній галузі : [монографія] / Г. Зайчук. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2010. – 154 с.
4. Кілінська К. Теоретичні та прикладні аспекти рекреаційного природокористування в Україні : [монографія] / К. Кілінська, В. Руденко, Н. Аніпко, Н. Андрусак, Н. Коновалова та ін. – Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2010. – 250 с.
5. Кифяк В. Ф. Туристична привабливість Карпатського регіону як один з основних чинників розвитку в'їзного туризму / В. Ф. Кифяк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – №1. – С. 52–57.
6. Комплексна програма з охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів "Екологія" у Чернівецькій області на 2011–2015 роки: затверджена рішенням ІІ сесії обласної ради VI скликання від 18 грудня 2010 року / ЧОДА. – Чернівці, 2010. – 28 с.
7. Малик Л. Економічні передумови розвитку туризму в Карпатському регіоні / Л. Малик // Молодь і ринок. – 2013. – № 6. – С. 44–49.
8. Програма інвестиційного розвитку Чернівецької області на 2011–2015 роки: затверджена рішенням третьої сесії обласної ради VI скликання від 25 березня 2011 року / ЧОДА. – Чернівці, 2011. – 32 с.
9. Стратегічний план розвитку Чернівців на 2012–2016 роки: за станом на 14 листопада 2011 р. / Миська рада. – Чернівці, 2011. – 17 с.
10. Офіційний веб-сайт Головного Управління статистики в Чернівецькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.cv.ukrstat.gov.ua.

Andriy Kruhlyanko, Candidate of Economic Sciences, **Iryna Kozakova**,
Chernivtsi Trade and Economics Institute of KNTEU, Chernivtsi

DETERMINING THE PRIORITY DIRECTIONS OF CHERNIVTSI REGION DEVELOPMENT IN THE TOURISM SECTOR

Annotation

The problems of tourism development in regional context are examined. It is proved, that tourist sector is a priority for the economy and communities of Chernivtsi region. At the same time, this sector depends on many economic, political and social factors.

It is specified, that Chernivtsi region has the necessary preconditions for the development of tourism, such as labor, natural and infrastructural. At the same time social and economic indicators of tourism of Chernivtsi region show stable positive trend in recent years.

Insufficient scientific attention to the planning target parameters for regional tourism development in the region and activities to achieve them Underlined. The accent is placed on the need to develop internal tourism as a key priority implementation of the tourism potential of the Chernivtsi region in current conditions. The main problems and barriers that restrain its development are identified: infrastructure, marketing, image.

Other priorities for tourism development are defined: enlargement tourism products offers (including, event tourism, ethnotourism, interstate tourism cooperation with Romania and Moldova), improving state administration tourism business at the local level, further improvement of tourism infrastructure.

Keywords: tourism, regional tourism development, the priorities of tourism development, internal tourism.

References:

1. Honchar, N. (2008). In regional tourism is the future. *Krayeznavstvo. Heorhafiya. Turyzm [Regional studies. Geography. Tourism]*, vol. 12, pp. 13-15 (in Ukr).
2. Hryhorashova, S.S. (2011). Status and prospects for regional tourism development in the Chernivtsi region. *Ekonomika. Upravlinnya. Innovatsiyi [Economy. Office. Innovations]*, vol. 2, pp. 18-23 (in Ukr).
3. Zaychuk, H.M. (2010). *Upravlinnya marketynhovoyu diyal'nistyv v turystychniy haluzi [Management of marketing activities in tourism]*. Drohobych, 154 p. (in Ukr).
4. Kilins'ka, K. (2010). *Teoretychni ta prykladni aspekty rekreatsionoho pryrodokorystuvannya v Ukraini [Theoretical and applied aspects of recreational nature in Ukraine]*. Chernivtsi, 250 p. (in Ukr).
5. Kyfyak, V.F. (2013). Tourist attraction Carpathian region as one of the main factors for the development of tourism. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini [Formation of Market Relations in Ukraine]*, vol. 1, pp. 52-57 (in Ukr).
6. Chernivtsi Regional State Administration (2010). *A comprehensive program of environmental and natural resource management "Ecology" in Chernivtsi region for 2011-2015*, approved by the second session of the Regional Council of the VI convocation on December 18, 2010. Chernivtsi, 28 p. (in Ukr).
7. Malyk, L. (2013). The economic preconditions for the development of tourism in the Carpathian region. *Molod' i rynek [Youth and market]*, vol. 6, pp. 44-49 (in Ukr).
8. Chernivtsi Regional State Administration (2011). *Investment program of Chernivtsi region in 2011-2015*, approved by the third session of the Regional Council of the VI convocation March 25, 2011. Chernivtsi, 32 p. (in Ukr).
9. Municipality (2011). *Chernivtsi Strategic Development Plan for 2012-2016*. Chernivtsi, 17 p. (Accessed November 14, 2011) (in Ukr).
10. The official website of Department of Statistics in the Chernivtsi region (2014). Available at: www.cv.ukrstat.gov.ua. (Accessed 30th Nov, 2014) (in Ukr).

УДК 004:338.48

Т. С. Незвещук-Когут, к.е.н.,

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Чернівці

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація

У статті поглиблено теоретико-методологічні засади застосування інформаційних технологій в управлінні суб'єктами туристичної діяльності, визначено стан і передумови забезпечення якості туристичних послуг у контексті застосування інформаційних технологій, наведено заходи щодо оптимізації діяльності сучасних туристичних підприємств через можливості технічного обміну